

Ålands fredsinstitut

The Åland Islands Peace Institute

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations

PM om Ålands fredsinstituts arbete för ett nordiskt fredsforum 26.4.2013

Norden, freden och säkerhetspolitiken

Hur kan man inom Norden få till stånd en tyngdpunktsförskjutning från det militära till det civila och till en ökad betoning av fredsfrågorna? Frågan är särskilt aktuell i tider som präglas av ökat nordiskt samarbete inom försvars- och säkerhetspolitiken.

Den traditionella fredsprofilen

Att de nordiska länderna sedan 1815 löst sina konflikter med fredliga medel och satsat på samarbete snarare än konflikt är grunden till att Norden av tradition betraktats och betraktat sig som en fredsregion. De nordiska länderna har också haft rykte om sig att vara relativt neutrala och humanistiska i sina externa relationer.

Det finns nordiska erfarenheter som kan bidra till fredlig samhällsutveckling även inrikes, exempelvis parlamentarisk kultur, samarbeten på många nivåer, arbete för jämställdhet och ett starkt civilsamhälle. Den enskilda människans potential utvecklas parallellt med starka offentliga institutioner. De nordiska länderna accepterar avvikelser från normen, som minoritetsskyddsregimer, självstyrelser och demilitariserade områden. Den nordiska modellen kan tolkas som en strävan efter fred i bredare bemärkelse; social fred och rättvisa inom ett samhälle samt mellanstatlig konfliktlösning och multilateralt samarbete.

Vill man behålla och utveckla en nordisk identitet som fredsregion och fredsskapare måste man våga kritiskt granska historiska och pågående samhällsprocesser. Hur kan vi förklara det långvariga nordiska samarbetet? Vad har det nordiska samarbetet givit för resultat? Hur kommer det sig att de nordiska länderna löser sina meningsskiljaktigheter på fredliga sätt? Vad finns det för möjligheter till ökat fredsarbete i externa relationer, men också inom de nordiska samhällena och länderna emellan? Det kan ge ökad förståelse av hur Norden kan utvecklas i fredlig riktning internt och samtidigt bidra till fredliga lösningar av konflikter runt om i världen.

Ökat fokus på säkerhetspolitik

Det finns tecken som tyder på att man nu är på väg att frånga den traditionella profilen. Länderna ställs idag inför stora utmaningar med att hantera interna spänningar i pluralistiska och globaliserade samhällen. Utrikespolitiskt anses neutraliteten och alliansfriheten försvagad och nordiskt deltagande i militära insatser utomlands har ökat. Många av förslagen i Stoltenberg rapporten (2009) har förverkligas och inom det nordiska samarbetet gläder många sig åt det engagemang som uppstått kring säkerhets- och försvarsfrågor. Även Strangs rapport (2012) hänvisar till det redan pågående militära samarbetet som en förebild för ett fördjupat nordiskt samarbete.

Utrikes-, försvars- och säkerhetspolitiskt samarbete har länge funnits inom Norden, öppet eller i det tysta och är i sig inget nytt. Att nordiska länder samarbetar om exempelvis försvarsmateriel och krishantering kan vara både praktiskt och kostnadseffektivt och behöver inte vara problematiskt. Men det är viktigt att diskutera i vilken kontext sådant samarbete sker, i vilken mån det är parlamentariskt och folkligt förankrat, vilken betydelse det tillmäts, hur det står i relation till andra prioriteringar, vad det kan få för konsekvenser och vilka mål och syften sådant samarbete har. Om en bred säkerhetspolitisk offensiv innebär att Norden förändrar sin profil och omfördelar sina resurser bör det ske öppet och medvetet, med medverkan

av medborgarna som har möjlighet att ta ställning till fler än ett alternativ. Man bör också diskutera vad den nya säkerhetspolitiska diskursen innebär för Nordens fredsprofil på längre sikt och internationellt.

Ett nordiskt fredsforum

Ålands fredsinstitut vill skapa arenor där den nordiska freden och Nordens fredsprofil diskuteras och arbetar därför för att få till stånd ett årligen återkommande nordiskt fredsforum där politiker, diplomater, forskare från olika discipliner och representanter för civilsamhället från de nordiska länderna kan samlas för att diskutera Nordens förhållande till fred, historiskt och i nuet, i teori och praktik, internt och i externa relationer.

Fredsinstitutet har som ett första steg ansökt om finansiering för projektet ”Norden betraktat ur fredsperspektiv”, där organisationer från alla de nordiska länderna samlas och diskuterar sinsemellan samt arrangerar öppna debatter i samtliga länder. Om finansiering beviljas ordnas den första debatten på Åland hösten 2013. Finansieringsbesked väntas komma före sommaren 2013.

Dokumentation

På Ålands fredsinstituts hemsida www.peace.ax finns debattartiklar som publicerats i olika medier och även andra texter som behandlar frågor om Norden och freden.

Ålands fredsinstitut

Ålands fredsinstitut är en stiftelse som arbetar både praktiskt och med forskning rörande freds- och konfliktfrågor i vid bemärkelse, med utgångspunkt i Åland och dess särställning. Stiftelsens huvudsakliga uppdrag är att främja fred och förebygga våld genom kunskap och metoder för bemäktande (empowerment). Engagemanget i frågor om Norden och freden är en del av arbetet för att främja fredlig samhällsutveckling.

Kontaktpersoner

Susann Simolin, informationsansvarig

Epost: susann@peace.ax

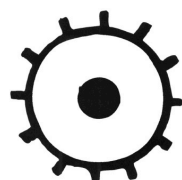
Telefon: +3581815570

Direktör Sia Spiliopoulou Åkermark

Epost: sia@peace.ax

Telefon: +3581821960

**Norden
& freden**

Ålands fredsinstitut